

рой половини ХХ – начала ХХІ вв. Впервые описана структура и рассмотрены особенности методических фондов академии.

Ключевые слова: художественное собрание, коллекция, изобразительное искусство, академическая школа, художественное образование.

ART COLLECTION OF THE NATIONAL ACADEMY OF FINE ARTS AND ARCHITECTURE IN CONTEXT OF THE HISTORY OF SOVIET ART SCHOOL IN SECOND HALF OF XX – THE BEGINNING OF XXI CENTURY.

Ostap Kovalchuk

Annotation. The article deals with the history of formation of methodological art collection of the National Academy of Fine Arts and Architecture and its role in the learning process. The influence of the collection on development of Ukrainian academic art education in second half of XX - beginning of XXI century is analyzed. For the first time the structure and the features of methodological foundations academy is described.

Key words: art collection, collection, fine arts, academic school, art education.

УДК [378.1 : 72/74] ; 37. 036.5 (477)

Андрій Яланський

*проректор з науково-педагогічної роботи НАОМА,
народний художник України,*

Катерина Ступакова

здобувач наукового ступеня кандидата мистецтвознавства

**Розвиток творчого потенціалу
іноземних студентів на факультеті
образотворчого мистецтва НАОМА**

Анотація. У статті проаналізовано стан української мистецької освіти, висвітлено проблему міжнародного співробітництва у галузі виховання мистецьких кадрів. Розглянуті основні шляхи й перспективи підготовки кадрів у галузі вищої художньої освіти в Національній академії образотворчого мистецтва і архітектури.

Ключові слова: художня освіта, міжнародне співробітництво, образотворче мистецтво, методика викладання, живопис, композиція.

Постановка проблеми. Питання виховання мистецьких кадрів України викликає загальний інтерес у контексті розвитку української національної школи живопису та поширення українського мистецького досвіду у співробітництві із зарубіжними вишами [1]. У статті розглядається міжнародна діяльність Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури.

Обговорюються успіхи та недоліки, виявлені під час захисту дипломних робіт студентами факультету образотворчого мистецтва НАОМА. Тема статті пов'язана з науковим планом кафедри живопису і композиції НАОМА та факультету теорії та історії мистецтва Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури.

Аналіз наукових публікацій. Наукова література, присвячена питанням підготовки художників та педагогів у сфері образотворчого мистецтва, дозволяє нам визначити теперішню ситуацію та майбутні перспективи підготовки фахівців, дослідити основні методичні рекомендації у сфері викладання малюнка, живопису та композиції, розглянути інноваційні підходи у мистецькій освіті [3].

Особливо корисними під час написання статті виявилися публікації з теорії образотворчого мистецтва у журналі «Мистецтво та освіта» доктора педагогічних наук, професора, завідувача відділу педагогічної естетики та етики Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України О. Отич [5] та викладача Львівської національної академії мистецтв І. Гнатишин [2]. Стали в пригоді також матеріали О. Ожерельєвої [4], Д. Шайбекової [7], доктора педагогічних наук Л. Школяра [8] в журналі «Искусство в школе». Кандидат педагогічних наук О. Ожерельєва досліджує твори живопису як джерела творчого проектування, зосереджуючи увагу на якості підготовки майбутнього архітектора-дизайнера.

Мета статті – дослідити стан української мистецької освіти та її основні проблеми сьогодні, розглянути основні шляхи й перспективи розвитку міжнародного співробітництва у галузі вищої художньої освіти.

Виклад основного матеріалу. Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури за довгі роки свого існування (заснована у грудні 1917 року як Українська академія мистецтва), відіграла неабияку роль у формуванні й становленні національної мистецької школи України, зробила значний внесок у вивчення питань художньої освіти.

Вже у перші роки існування Київського художнього інституту (так згодом називалася Українська академія мистецтва) творчі здобутки його вихованців та викладачів були високо поціновані на всеукраїнських та міжнародних виставках.

Міжнародна діяльність академії в галузі підготовки фахівців з художньої освіти для зарубіжних країн розпочалася ще 1960-ті роки. На той час підготовку у Київському художньому інституті проходили студенти з В'єтнаму, пізніше – з Куби. Навчання студентів здійснювалося відповідно до міжнародних договорів та державних направлень за фахом «Живопис та скульптура».

У період з 1984 до 2012 рр. Національною академією образотворчого мистецтва і архітектури було підготовлено понад 250 іноземних фахівців з 25 країн світу: Камбоджі, Монголії, Ірану, Лівану, Пакистану, Сейшельських островів, Гани, Алжиру, Руанди, Ефіопії, Панами, Екватора, Куби, Польщі, Болгарії, Греції, Македонії, Сербії, Чорногорії, Фінляндії, Південної Кореї, Японії, Китаю та ін.

Сьогодні у мистецтво приходять дуже талановиті поповнення. Успішне його виховання можливе, якщо до цього процесу спільно доклатадати муть зусиль Національна академія мистецтв України, художні навчальні заклади й творчі спілки. Такий зв'язок неважко забезпечити, оскільки багато членів Академії мистецтв, а також провідні педагоги художніх вузів обіймають керівні посади у творчих спілках.

Наукова кваліфікація педагогічного колективу Національної академії образотворчого мистецтва і архітектури постійно підвищується, значна кількість викладачів має вчені ступені.

Велику допомогу найбільш обдарованим випускникам художніх вузів надають навчально-творчі майстерні. Зараз таких майстерень на кафедрі живопису та композиції 6, їх очолюють професори В.І. Гурін, М.Є. Гуйда, Ф.М. Гуменюк, М.А. Стороженко, О.В. Кожеков, В.І. Забашта. Більшість створених у майстернях творів експонуються на українських та міжнародних виставках.

НАОМА завжди брала активну участь у міжнародному мистецькому житті, зараз вона продовжує активну роботу з підготовки фахівців художньої освіти з інших країн. Іноземні студенти навчались і навчаються на всіх факультетах академії, всіх фахових напрямках: живопис, графіка, скульптура, архітектура, реставрація, мистецтвознавство, театральнo-декораційне мистецтво. На факультеті образотворчого мистецтва академії проходили професійну підготовку громадяни країн СНД – Росії, Молдови, Казахстану, Киргизії, а також країн Прибалтики.

Загальне враження від останнього захисту дипломних робіт, який відбувся на факультеті, цілком позитивне. Живописні роботи стали різноманітнішими за тематикою, індивідуальнішими за художньою манерою та грамотнішими за виконанням, завсідчують поліпшення якості знань студентів. Іноземні студенти з 9 країн: Мексики, Болгарії, Швейцарії, США, Франції, Іспанії, Кіпру та ін. пройшли курс стажування з фахових дисциплін за індивідуальною програмою у майстернях професорів академії А. В. Чебикіна, В. І. Гуріна, В. А. Чепелика

На даний час закінчили аспірантуру при Академії та отримали вчений ступінь 5 іноземних випускників – з В'єтнаму, Мексики, Лівану, Болгарії, Кіпру – за фаховими напрямками живопис, театральне мистецтво, скульптура та архітектура.

Підвищення якості мистецької освіти здійснюється шляхом засвоєння студентами сучасної мови пластичної культури. Під час навчального процесу вони набувають навичок професійної мови – вивчають колористику живопису, композиційні основи формотворення, шукають нові кольорові співвідношення. Розроблена система формування навичок дозволяє студентам отримати глибокі знання; варіативно і у логічній послідовності вирішувати завдання з живопису, грамотно використовувати різноманітні технічні засоби, самостійно реалізувати певні образотворчі завдання. У процесі навчання студенти засвоюють систему достовірних, науково обґрунтованих знань, які правильно відображають предмети і явища реального світу.

Зауважимо, що добре навченого митця ще не можна вважати широко освіченим. Перш за все тому, що навіть найкраща професійна підготовка ще не робить людину самостійною, цілісною, творчою, духовною, моральною, розуміючою проблеми свого часу особою. У реальному педагогічному процесі навчання має йти пліч-о-пліч з освітою, являючи собою єдиний феномен «освітнього навчання». І ця вимога не може залишатися формальною.

Виконання багатьох важливих завдань у художній освіті цілком залежить від рівня освітньої роботи. Необхідно постійно підвищувати рівень підготовки викладачів мистецьких вузів. Тут виникає багато теоретичних і практичних проблем. У вирішенні творчих завдань не може бути торованих шляхів – натомість є широкий простір для творчості, експериментів і пошуків [6].

Саме таким чином можна коротко окреслити шляхи й перспективи підготовки іноземних студентів у галузі вищої художньої освіти. Безперечно, навчання у НАОМА є важливим етапом у становленні творчої особистості. Після закінчення академії більшість випускників-іноземців з успіхом працюють у галузі культури та мистецтва своїх країн, займаються науковою і музейною діяльністю, викладають у вищих навчальних закладах. Серед них багато відомих митців та діячів культури, чиї творчі успіхи дістали визнання не тільки на їхній батьківщині, а й далеко за її межами.

1. *Вернадский В.* Задачи высшего образования нашего времени / В. Вернадский // *Alma mater.* – 1998. – № 12. – С. 42–47.
2. *Гнатишин І.* Інформаційно-методичне забезпечення професійної діяльності фахівців художньої культури / Ірина Гнатишин // *Мистецтво та освіта.* – 2012. – № 1. – С. 46–48.
3. *Методика обучения изобразительной деятельности и конструированию* / Ред.: Н.П. Сакулина, Т.С. Комарова. – М. : Просвещение, 1979. – 272 с.
4. *Ожерельева О.* Произведения живописи как источник творческого проектирования / О. Ожерельева // *Искусство в школе.* – 2013. – № 1. – С. 32.
5. *Отич О.* Мистецькі субдисципліни педагогіки в розвитку особистості майбутнього вчителя / О. Отич // *Мистецтво та освіта.* – 2012. – № 2. – С. 15–19.
6. *Розин В. М.* Обучение. Образование. Культура. / В. М Розин // *Вестник высшей школы.* – 1987. – № 2. – С. 20–26.
7. *Шайбекова Д.* Полихудожественность как принцип эстетического развития учащихся / Д. Шайбекова // *Искусство в школе.* – 2013. – № 1. – С. 33.
8. *Школяр Л.* Научные школы в педагогике искусства / Л. Школяр // *Искусство в школе.* – 2013. – № 1. – С. 10–11.

РАЗВИТИЕ ТВОРЧЕСКОГО ПОТЕНЦИАЛА ИНОСТРАННЫХ СТУДЕНТОВ НА ФАКУЛЬТЕТЕ ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОГО ИСКУССТВА НАОМА

Андрей Яланский, Екатерина Ступакова

Анотация. В статье проанализировано состояние украинского художественного образования, рассматриваются проблемы международного сотрудничества в сфере воспитания творческих кадров. Рассмотрены основные пути и

перспективи підготовки кадрів в сфері вищого художественного образования в Национальній академії образотворчого мистецтва і архітектури.

Ключевые слова: художественное образование, международное сотрудничество, образотворческое искусство, методика преподавания, живопись, композиция.

**ELAPORATING THE CREATIVE POTENTIAL
OF FOREIGN STUDENTS AT SCHOOL OF VISUAL ART,
NATIONAL ACADEMY OF FINE ARTS AND ARCHITECTURE**

Andriy Yalansky, Kateryna Stupakova

Annotation. The article is devoted to a state of the contemporary Ukrainian art education and the problems of international cooperation in the field of art education. The main prospects of training in the field of higher art education are discussed. The article studies and analyzes teaching experience and students' creative achievements at the National Academy of Fine Arts and Architecture, which became a significant contribution to the treasury of Ukrainian and world art.

Key words: art education, international cooperation, fine arts, teaching methodology, painting, composition.

УДК741(477)“17”(092)

Юлія Майстренко-Вакулєнко
доцент кафедри рисунка НАОМА

Рисунки Василя Григоровича-Барського

Анотація. У статті розглянуто та проаналізовано рисунки відомого українського мандрівника XVIII ст. Василя Григоровича-Барського (1701–1747), визначено місце їх у загальному розвитку українського рисунка. Також досліджено альбом рисунків XVIII ст., який був прикріплений до рукопису В. Григоровича-Барського; наведені докази, що цей альбом є одним із кужбушків – альбомів учнівських рисунків іконописної майстерні Києво-Печерської лаври.

Ключові слова: рисунок, український рисунок, Василь Григорович-Барський, кужбушки, Києво-Могилянська академія.

Найдавніші збережені українські рисунки датуються кінцем XVII – початком XVIII століття. Це той період, з якого можна починати відлік становлення українського рисунка як окремого виду мистецтва. Через низку несприятливих причин рисунків українських майстрів зазначеного періоду збереглося дуже мало, а в колекціях нашої держави іще менше. Тим важливішими для вивчення є наразі рисунки Василя Григоровича-Бар-